

Suunnitelman selostus

Ympäristösuunnitelma liittyy asemakaavan 8933 (Raitiotiesillat VT 12 ja VT 9) laadintaan. Ympäristösuunnitelma-alue sijoittuu Alasjärven eteläpuolelle, molemmin puolin valtatie 12 (Teiskontie). Ympäristösuunnitelma ei kata, ainostaan liikenne- ja katualueita sisältävää, asemakaavan 8933 itäistä osa-aluetta, jonka ympäristö- ja vihersuunnittelu tehdään kokonaisuudessaan raitiotien toteutussuunnittelun yhteydessä.

Ympäristösuunnitelmassa esitetyt raitiotietä sekä seudullista jalanku- ja pyöräilyreittiä koskevat ratkaisut perustuvat raitiotien Linnainmaan haaran hankesuunnitelmaan (2023) sekä Teiskontien varren (vt 12) seudullisen jalanku- ja pyöräilyreitin puistosuunnitelmaan Jaakonmäenkatu-Alasjärvi. Hankesuunnitelman ratkaisut ovat alustavia ja tarkentuvat raitiotien jatkosuunnittelun aikana tehtävässä puistosuunnitelmassa. Raitiotien Linnainmaan haaran toteuttamissuunnitelmien on määrä valmistua syysyllä 2024, jolloin on tarkoitus päättää raitiotien rakentamisesta.

Lisäksi ympäristösuunnitelman pohjana toimivat kaavoitusta varten laaditut luontoselytykset, jotka tulee huomioida myös jatkosuunnittelussa ja alueen hoidossa. Suunnitelma-alueeseen sisältyy paitsi kaupungin hoitamia metsä- ja uimaranta-alueita myös valtatie 12 liikenneviheraluetta, joka liittyy kiinteästi ympäröiviin kaupungin viheralueisiin ja toimii tärkeänä osana väylien halkomaa viherrakennetta.

Luontoarvot ja maisema-arvot

Alueen säilytettävät metsät toimivat liito-oravalle tärkeinä kulkuyhteyksinä ja huomattavita osin myös liito-oravalle hyvin soveltuvana tai soveltuvana elinympäristönä, mikä on huomioitava metsähoitossa. Teiskontien yli on turvattava liito-oravan kulkuyhteyks myös raitiotien ja seudullisen jalanku- ja pyöräilyreitin rakentamisen aikana ja sen jälkeen. Yhteyden säilyttämiseksi on säilytettävä ja kehitettävä latvusyhteyttä liikennekäytävän yli rakentamisen aikana puustoa suojaamalla, uutta korvaavaa puustoa istuttamalla sekä tarvittavissa kohdin rakenteellisin ratkaisuin ns. hyppytolppia käyttämällä.

Huomattava osa suunnitelma-alueesta Alasjärven rannalla on luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokasta aluetta; varttunutta havupuupaista tuoretta kangasmetsää, joka on todettu lahokaviosammalten ydinalueeksi. Tämä tulee huomioida metsähoitossa. Lahokaviosammalten esiintymiskohteilla lahopot ja kannot jätetään luonnonlaitaan. Lahopuujatkonon tila alueella on arvioitu heikoksi. Hoitotoimenpiteillä on hyvä lisätä alueelle uutta maaputaa, josta alkanaan kehittyä alueelle lahoppausta. Lahopuun määrää voidaan lisätä myös tekopökökeitä tekemällä. Alasjärven ranta-alue hiekkarannan länsipuolella on niin ikään luonnon monimuotoisuutta turvaava paju- ja avoluhta, joka säilytetään luonnonmukaisena viheralueena. Uimaranta-alueella on hiekkarannan ohella avokalliota ja sitä reunustavaa ruohoaletta. Maisemapuina kasvaa kookkaita mäntyjä, jotka tulee säilyttää, turvallisuus huomioiden.

Lähes koko suunnittelualue on lepakoiden aktiivisesti käyttämä aluetta (Eurobats arvoluokka III). Alueella on havaittu pääasiassa pohjanlepakkoa ja vain vähän viiksisippaa ja/tai isoviiksisippaa, jota Teiskontien voimakas valaistus todennäköisesti häiritsee. Vaikka alueella ei ole havaittu lepakojen todennäköisiä lisääntymisaluetta tai tärkeitä ruokailupaikkoja (Eurobats arvoluokat I ja II) on lepakat suositeltavaa huomioida esimerkiksi uimarannan sekä kehitettävien polkureittien suunnittelussa siten, että häiritsevää valaistusta ei lisätä.

Suunnitelma-alueelle sijoittuu osuus Alasjärven laskuojaa, Rahjukoskenojaa, jonka varsi alueen eteläpuolella on luontotyyppiltään arvokasta kostea keskivirtaista lehtoa. Ympäristösuunnitelman alueelle sijoittuva osajouso on kulttuurivaikutteista ja siihen myös kohdistuu muutoksia seudullisen jalanku- ja pyöräilyn parantamisen sekä Teiskontien allittavan rummun uusimisen myötä. Osajouma tulee säilyttää avoimena ja mahdollisimman luonnonmukaisena. Luontaista piennarkasvillisuutta tulisi säästää ja sen kehittymistä tukea niiltä osin, kun uomaaympäristöön kohdistuu muutoksia.

Virkistys

Alueen metsä molemmin puolin Teiskontietä käytetään liikennemelusta huolimatta lähivirkistykseen, ja niihin on muodostunut runsaasti polkua. Suunnitelma-alueelle sijoittuu suosittu Alasjärven uimaranta, ja etenkin sen ympäristössä sekä suunnittelualueen eteläpuoleisessa Pappilapuiston metsäalue pieneen. Alueen virkistyspaine on kasvussa, ja se lisääntynee merkittävästi Alasjärven länsipuolelle suunnitella olevan uuden kaupunginosan toteutussa. Tästä syystä alueen spontaanisti syntyntä polkverkostoa esitetään kehitettäväksi kulun ohjaamiseksi ja metsänpohjan kulumisen ehkäisemiseksi. Lisäksi lahoppa maahan sijoitelmalla voidaan ohjata kulkua alueella.

Teiskontien pohjoispuolelle esitetty parannettava polkureitti tarjoaisi kivutuhkapintaisena ja n. 2 metriä leveänä Teiskontien eteläpuolista jalanku- ja pyöräilyreitit suuremman yhteyden itäisistä kaupunginosista Alasjärven uimarannalle. Se on myös luonteeltaan vaihtoehtoinen Teiskontien eteläpuoleisen seudullisen jalankulun ja pyöräilyn reitin muuttuessa erotelluksi väyläksi, jolla pyöräilynopeudet ovat tyypillisesti suuria. Polkureitin virkistysarvon parantamiseksi sekä Teiskontien lepakoille aiheuttaman valonvähennyksen vähentämiseksi on ympäristösuunnitelmassa esitetty uutta puustoa Teiskontien liikenneviheralueelle, joka on nykyisin ruohovaltaista mutta osin luontaisesti taimettumassa.

Alasjärven uimarannalle on esitetty liikuntapaivaluiden tavoitteiden ja asemakaavaluonnoksen mukaisesti uusi rakennus uimarannan palvelujen kehittämiseksi. Alueen käyttöä palveleville muille rakenteille, esimerkiksi pyöräpysäköintiin, on esitetty sijainti rakennuksen läheisyyteen. Uuden rakennuksen ja muiden rakenteiden suunnittelussa ja toteutuksessa on huomioitava paikalla kasvavat suuret männyn ja turvattava niiden säilymsedilytykset.

Meluntorjunta

Asemakaavan 8933 valmistelun yhteydessä on laadittu meluselvitys, jonka mukaan Teiskontien ja uimarannan välisellä metsällä on virkistykseen asetettujen melun ohjearvojen saavuttamisen kannalta olennaista merkitystä. Ilman kerroksellista metsää uimaranta altistuisi ohjearvo ylitävälle liikennemelulle. Huomattava osa alueen kookkaista puista on kuusta, joka on ilmastomuutoksen myötä altistunut hyönteishuolle. Tästä syystä meluta suojaava metsää tulee hoitaa tavoitteena jatkuvapuoisuus ja monirakenteisuus. Puuston suojaavan vaikutuksen vaalimisen ohella meluntorjunnan varmistamiseksi on suunnitelmassa esitetty uimarannan kohdalle asemakaavaluonnoksen mukainen melueste Teiskontien pohjoisen ajoran reunana.

Raitiotien rakentamisen alue ja rakentamiseen valmistautuminen

Raitiotie on linjattu hankesuunnitelman mukaisesti rakennettavaksi nykyisen Teiskontien jalanku- ja pyöräilyväylän paikalle, joka on suunniteltu siirrettäväksi raitiotien viereen, nykyistä etelämmäs. Näiden väylien rakentamisen myötä nykyisen Pappilapuiston metsäalue pieneen. Yleissuunnitelmapöytäkirjan ja merkitty alustava arvio uudesta metsän reunasta, jonka pohjoispuolelta puusto poistetaan rakentamisen edellyttämien maa- ja kallioleikkausten kohdalta ja näiden partaalta. Tähän leikkaukseen jalanku- ja pyöräilyn eteläpuolelle on raitiotien hankesuunnitelmassa osoitettu istutettava puustoa ja nurmea, mikä on esitetty tässä ympäristösuunnitelmassa yleispiirteistään. Puustoa poistetaan ja istutetaan rakentamisen takia myös nykyisen jalanku- ja pyöräilyn sekä Teiskontien välisellä uudistuvalla viherkaistalla. Poistettavat ja istutettavat puut tarkentuvat raitiotien jatkosuunnittelun aikana tehtävässä puistosuunnitelmassa.

Pappilapuiston pääpuulaji on kuusi. Kuusivaltaisessa metsässä hakkuualueen reunana jäävät puut kaatuvat tyypillisesti herkästi, sillä kuusi on pintajuurinen puu, jolla on paljon tuulta vastaanottavaa pintaa. On suositeltavaa valmistella metsän reunaa haksuuseen. Mikäli valmistelua ei ehditä tehdä, on kaatumisriskien puiden poistoa ja mahdolliset aukkokohdan istutukset tehtävä joka tapauksessa Pappilapuiston uudessa renavyölykkeessä, kun raitiotien ja seudullisen jalanku- ja pyöräilyn rakentamiseen ryhdytään. Rakentamisen aikana työmaa-alueella säilytettävät puut huomioidaan, suojataan ja hoidetaan InfraRYL:n ohjeiden mukaisesti.

Jatkosuunnittelutarpeet

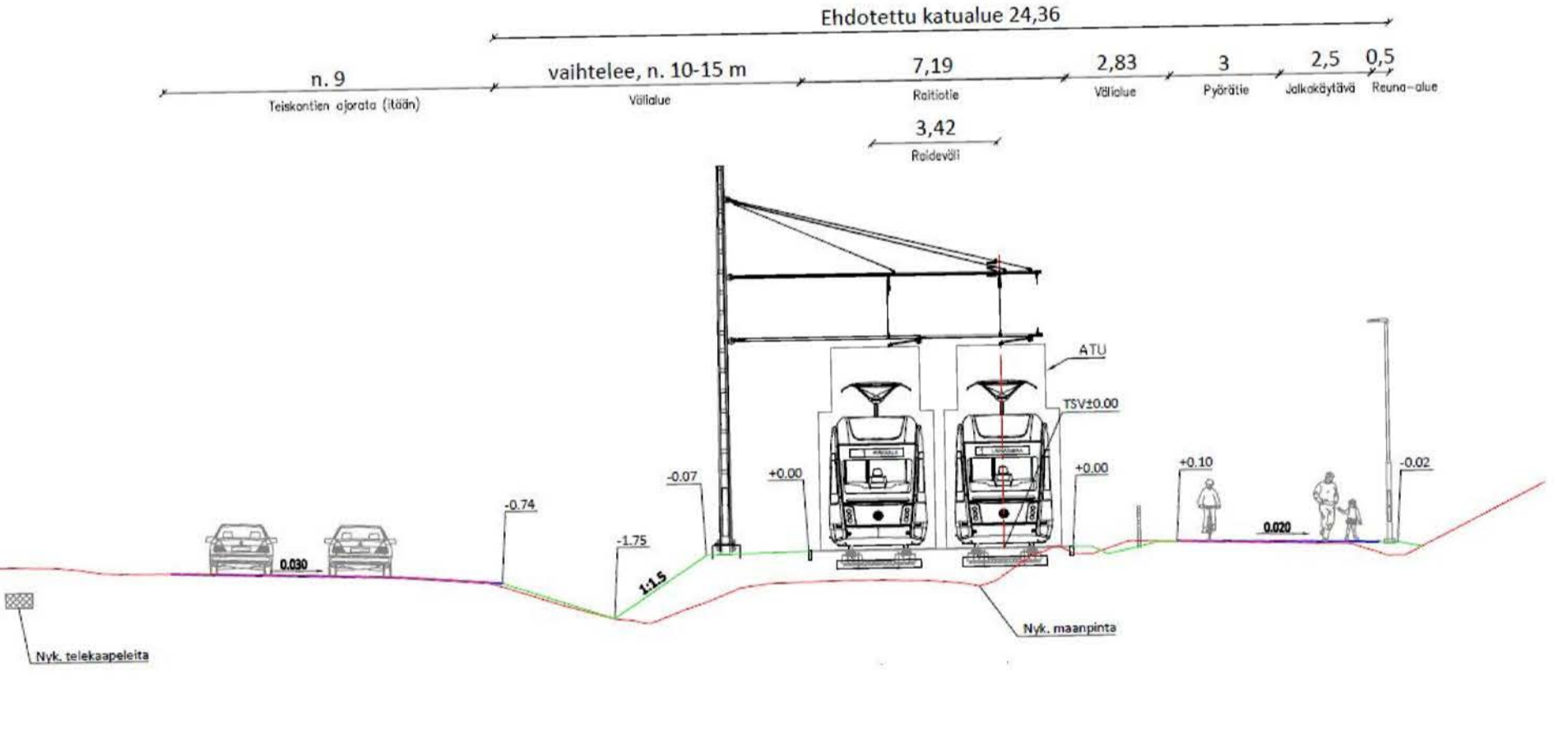
Ympäristösuunnitelmassa esitetyt uudet polku- ja luontopolkureitit on sijoitettu olevia metsäpolkuja mukailen, mutta ne ovat kuitenkin viitteellisiä. Reittien tarkempi suunnittelu on suositeltava tehdä yhteistyössä alueen käyttäjien kanssa. Sekä jatkosuunnittelussa että toteutuksessa on huomioitava myös alueen luontoarvot. Alasjärven ranta-alueen reittien ohella ympäristösuunnitelmassa suositellaan jatkosuunnittelussa tutkittavaksi Pappilapuiston reitistö kehittämistarpeita yhdessä alueen osallisten kanssa. Kehittämistarpeita on mm. yhteyksissä Alasjärven uimarannalle, joukkoliikenteen pysäköille sekä Pappilasta Koilliskeskuksen palvelualue joltaan Heikkilänkadun suuntaan.

Sekä suunnitelma-alueelta tunnistetut luontoarvot ja luontotyyppit että virkistyskäytön turvallisuus ja terveellisyys asettavat tavoitteita ja reunaehjoja alueen metsien hoidolle ja käytölle. Metsähoitoon toimenpiteitä suunnitelma-alueella on huomioitava kaavoitusta varten tehtyjen selvitysten tulokset sekä, aikataulun sallissa, raitiotien rakentamiseen valmistautuminen.

Ympäristösuunnitelma-alueelta on asemakaavan luontoselytyksessä havaittu haitallisia vieraslajeja, jotka on huomioitava alueen rakentamista ja hoitoa suunnitellessa. Komealampiin esiintyy Heikkilänkadun ja Teiskontien varrella, missä etenkin pohjoispuolen liikenneviheralueella esiintymät ovat laajoja. Muita suunnitelma-alueella haitallisia vieraslajeja ovat etelänruotajuuri ja viitapihlaja-angervo, joita on pienet esiintymät niittymäisellä johtolinja-alueella Teiskontien pohjoispuolella. Alueen jatkosuunnittelussa ja toteutuksessa on huomioitava myös työn aikana mahdollisesti löytyvät uudet haitallisten vieraslajien esiintymät.

Raitiotie ylittää hankesuunnitelman mukaan Teiskontien viistosti korkealla sillalla, jonka alapään tukimuuri muodostaa seinämän jalanku- ja pyöräilyväylän vierele. Raitiotiesillan silleen liittyvine rakenteineen muodostaa huomattavan elementin paitsi valtatiemurjiossa ja kaukomaisemassa myös jalankulkijan välittämässä lähiympäristössä. Raitiotien tarkemmassa suunnittelussa tulee huomioida lähi- ja kaukomaisemien rakentamisen vaikutuksia ja toteutuksessa korkeaa laatua. Taitteen kytkeyntä Teiskontien sitaympäristön suunnittelussa on suositeltavaa. Myös suunnitelma-alueen itäosassa olevalla Teiskontien alkululle sekä Teiskontien eteläpuoleisella bussipysäköille johtavat jalanku- ja pyöräilyn väylät muuttuvat raitiotieratkaisujen myötä. Teiskontien itäisen alkulun ja Heikkiläntien risteyksen ympäristö sekä ilmajohdot Teiskontien eteläpuolella muodostunevat raitiotietyömaan myötä muutosalueeksi, johon tulisi raitiotien viher- ja ympäristösuunnittelussa kiinnittää erityistä huomiota viihtyisän, vehreän ja turvallisen kaupunkiympäristön muodostamiseksi, joka on suunniteltu eri liikennemuodot huomioiden.

Periaatepoikkileikkaus PL 3080, Raitiotien hankesuunnitelma 2023

Merkkien selitys

- asvaltoitu väylä
- jalankulun ja pyöräilyn eroteltu väylä
- säilytettävä kivutuhkaväylä, jolla uimarannan huoltoajo sallittu
- säilytettävä polku
- kehitettävä luontopolku, sijainti ohjeellinen
- parannettava polkureitti, sijainti ohjeellinen
- huomioitava polkuyhteys
- pysäköintialue, murske/kivituhka
- uimarannan uusi palvelu-/huoltorakennus
- raitiotiesilta (raitiotien hankesuunnitelma 2023)
- raitiotiesillan/-penkereen tukimuuri (raitiotien hankesuunnitelma 2023)
- kaide (raitiotien hankesuunnitelma 2023, seudullisen jkpp-väylän suunnitelma)
- kivetty erotuskaista (seudullisen jkpp-väylän suunnitelma)
- sepeliraide (raitiotien hankesuunnitelma 2023)
- uimarannan toimintaviheralue; avokalliota, nurmea, maisemapuita
- hiekkaranta
- uimarannan käyttöä palveville rakenteille soveltuva alue, suuret männyn säilytettävä
- luonnonmonimuotoisuuden turvaamisen kannalta tärkeä säilytettävä paju-/avoluhta

- jatkuvapuustoisena ja erirakenteisena hoidettava metsäalue
- luonnonmonimuotoisuuden kannalta tärkeä alue, jonka hoidossa huomioitava lahokaviosammalten elinolosuhteet
- metsävyöhyke, josta poistetaan kaatumisherkät puut ja tehdään tarvittaessa täydennysistutuksia
- liikenneväylien yli turvattava liito-oravayhteys; puiden suojaus ja istuttaminen sekä tarvittaessa ns. hyppytolpat
- säilytettävä Rahjukoskenoja sekä luonnonmukainen piennarkasvillisuus
- niittymäinen johtoalue (kaukolämpö)
- 110 kv ilmajohdotalue
- liito-oravan ns. hyppytolpat (raitiotien hankesuunnitelma 2023)
- Pappilapuiston metsäalueen uusi reuna (arvio raitiotien hankesuunnitelman 2023 pohjalta)
- uusittavien jkpp-väylien luiskaus- ja/tai reunavyöhyke; niittyä/nurmea sekä puu- ja pensasistutuksia
- raitiotien ja Teiskontien välinen viherkaista; säilytettävät ja istutettavat puut tarkentuvat jatkosuunnittelussa
- säilytettävä kasvillisuusalue uudistuvien jalankulun ja pyöräilyn väylien/alkulkujen ympäristössä
- säilytettävä puustovyöhyke liikennealueella
- puustoiseksi kehitettävä vyöhyke liikennealueella
- havaitut haitallisten vieraslajien esiintymät, jotka huomioitava jatkosuunnittelussa sekä alueen toteutuksessa/hoidossa
- meluaita
- asemakaava-alueen 8933 rajaus